

20.1.2026

VN/4271/2025

VN/4271/2025-OM-25

Työ- ja elinkeinoministeriö
 Johtava asiantuntija Timo Kaisanlahti
 Erityisasiantuntija Toni Hagner

OM:n lausunto TEM:lle HE-luonnoksesta laiksi kirjanpitolain, kaupparekisterilain ja tilintarkastuslain muuttamisesta (tilinpäätösraportoinnin digitalisointi)

1. Yleistä

Oikeusministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua otsikon asiassa.

Oikeusministeriö pitää aihetta yleisesti tärkeänä ja kannattaa esitysluonnoksen tavoitteita.

Esitysluonnoksessa on lyhyesti kyse siitä, osakeyhtiöt ja tietyt niiden omistamat henkilöyhtiöt ja Suomessa sijaitsevat sivuliikkeet veloitettaisiin laatimaan tilinpäätös- ym. aineisto sähköisesti ja toimittamaan se kaupparekisteriin muodossa, joka täyttää kansallisen ja EU-lainsäädännön tekniset vaatimukset. Lisäksi näiden olisi merkittävä sähköisesti EUID-tunnistetta, työntekijöiden määrää sekä konserniyrityksiä koskevia tietoja, jotka toimitetaan kaupparekisterin kautta EU:n rekistereiden yhteenliittämisyjärjestelmään.

Oikeusministeriö kiinnittää vaikutusarvion osalta huomiota siihen, että esityksen odotetut vaikutukset on kuvattu lähinnä laadullisesti ja arvioitu hyvin myönteisinä. Arviot saattavat vaikuttaa paikoin jopa ylioptimistisilta: esitysluonnoksen mukaan esimerkiksi digitaalinen raportointi luo edellytyksiä investointien lisääntymiselle tarjoamalla ajantasaista, vertailukelpoista ja helposti analysoitavaa taloustietoa sekä parantamalla läpinäkyvyyttä ja luotettavuutta sijoittajien ja rahoittajien näkökulmasta (jakso 4.3.5, s. 17). Raportointiformaatin muuttuminen sähköiseksi voi toki helpottaa taloudellisten tietojen teknistä tarkastelua ja vertailua, mutta useissa tilanteissa taloudellisen tiedon sisällölle lienee jatkossakin annettava merkitystä. Esimerkiksi jos rahoitusta hakevan yrityksen tilinpäätöksen tai toimintakertomuksen antama kuva taloudellisesta asemasta ja tulevasta kehityksestä on heikko, oikeasta formaatista huolimatta rahoitus saattaa jäädä saamatta. Vastaava pelkän raportointiformaatin muuttumisen vaikutusta koskeva varaus voidaan esittää myös innovatiivisten liiketoimintamallien syntyminen ja skaalautumisen osalta (jakso 4.3.6, s. 17–18). Lisäksi sovellettavien tilinpäätösstandardien (IFRS tai kansallinen lainsäädäntö) sallimien erilaisien sisällöllisten kirjaamismahdollisuuksien takia eri yritysten tiedot

Postiosoite
Postadress
Postal Address
 Oikeusministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 25
 00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 10
 Helsinki

0295 16001
 +358 295 16001

09 1606 7730
 +358 9 1606 7730

kirjaamo.om@gov.fi
 oikeusministerio.fi

eivät välttämättä pelkän raportointiformaatin muuttumisen vuoksi muutu vertailukelpoisemmiksi kuin nykyisin (jakso 4.4, s. 18).

2. Määräyksenantovaltuus

Kirjanpitolain 3 luvun 9 §:n 5 momentissa olevaa Patentti- ja rekisterihallituksen määräyksenantovaltuutta kaavaillaan muutettavaksi siten, että määräyksenantovalta laajenisi koskemaan myös sähköistä allekirjoitusta. Oikeusministeriö toteaa, ettei kyseistä määräyksenantovaltuuden laajentamista ole perusteltu esitysluonnoksen säätämisyjärjestysperusteluissa. Oikeusministeriö pitää perusteltuna, että esityksessä huomioidaan perustuslain 80 §:n 2 momentin edellytykset viranomaisen norminantovallostaa ja arvioidaan kaavailtua sääntelyä suhteessa niihin.

Oikeusministeriö kiinnittää huomiota myös esitysluonnoksen säännöksessä olevaan muotoiluun siitä, että määräyksiä voidaan antaa ”jollei Euroopan unionin lainsäädännöstä muuta johdu”. Tällaista muotoilua voidaan määräyksenantovaltuuden kannalta pitää epätavanomaisena. Sen poistaminen säännöksestä vaikuttaisi perustellulta, koska jo määräyksenantovaltuutta säädettäessä tulisi varmistua siitä, ettei se ole ristiriidassa perustuslain tai lain kanssa, mukaan lukien myös Euroopan unionin oikeus. Vastaavasti jos lainsäädäntö muuttuu määräyksenantovaltuuden säätämisen jälkeen siten, että määräyksenantovaltuus olisi ristiriidassa sitä ylemmän aseisen sääntelyn kanssa, määräyksenantovaltuutta olisi muutettava.

3. Eräitä yksittäisiä teknisluonteisia huomioita esitysluonnoksen pykälistä ja niiden säännöskohtaisista perusteluista

Kirjanpitolain 3 luku

8 §. Oikeusministeriö ei pidä digiyritys-määritelmää erityisen onnistuneena. Kyse on sinänsä ymmärrettävästä tarpeesta määritellä kirjanpitovelvollisten osajoukko, jonka tulee laatia ja toimittaa asiakirjat sähköisessä muodossa ja jota vain osa lain säännöksistä koskee. Digiyritysmääritelmä saattaa kuitenkin johtaa lukijaa harhaan siinä, että kyseeseen tulevan yrityksen liiketoiminta ei välttämättä mitenkään liity sähköiseen toimintaympäristöön tai liiketoimintamalliin. Tätä kuvaavampi määritelmä voisi olla esimerkiksi sähköisesti raportoiva kirjanpitovelvollinen.

Lisäksi fyysisellä asiakirjalla tarkoitettaneen paperista asiakirjaa ja digitaalisella sähköistä. Mainituille vierasperäisille sanoille löytyy kansalliskielistämme toimivat vastineet, joita selkeyden vuoksi voitaisiin käyttää lakitekstissä.

8 b §. Oikeusministeriö kiinnittää huomiota ehdotetun pykälän 1 momentissa PRH:n päätöstä koskevan toimivaltasäännöksen muotoiluun. Tältä osin toimivaltasäännös olisi perusteltua siirtää selkeästi omaksi 3 momentikseen. Lisäksi säädetään-sanan käyttäminen on tavanomaisessa lakikielessä varattu vain lakien yhteydessä käytettäväksi. Siksi säännöksen sanamuoto tulee muotoilla toisin, esim. ”Muunninpalvelun käyttämisessä noudatettavasta menettelystä annetaan tarkemmat määräykset Patentti- ja rekisterihallituksen päätöksellä.”

8 c §. Oikeusministeriö toteaa, että ehdotetun pykälän 2–6 momenteissa viitataan yrityksen nimeen. Yleensä kansallisesti käytetään toiminimi-käsitettä. Näiltä osin säännöksiä voidaan tarkentaa.

EU-säädösviittausten osalta olisi koko pykälässä käytettävä johdonmukaisella tavalla tavanomaisesti käytettyä kirjoitustapaa, jota on käytetty ehdotetun pykälän 7 momentissa (X:stä

annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) vuosi/nro) mutta ei aikaisemmin 3 momentin 6 kohdassa eikä 5 momentin 3 kohdassa.

9 §. Oikeusministeriö ehdottaa harkittavaksi, että koko pykälä muutetaan kokonaisuudessaan. Näin toimittaessa olisi muistettava tehdä vastaava muutos lain johtolauseeseen.

HE-luonnoksessa ehdotetun pykälän 1 momentin ensimmäinen ja toinen virke koskevat sisällöltään eri asioita ja jossain määrin eri yrityksiä. Siksi HE-luonnoksen ensimmäinen virke voidaan jättää 1 momentiksi.

HE-luonnoksen 1 momentin toisesta virkkeestä voidaan muodostaa uusi 2 momentti. Sen sisältämään luetteloon voidaan uudeksi 4 kohdaksi yhdistää HE-luonnoksen 2 momentin ensimmäinen virke. Näin vältetään vaikea lainsisäinen viittaus edellisen momentin tiettyyn virkkeeseen.

Kuten edellä 8 b §:ssä, myös HE-luonnoksen 2 momentin sisältämän toimivaltasäännöksen sanamuoto olisi perusteltua siirtää selkeästi toimivaltamomenttiin ja muotoilla ehdotettua selkeämmin. Lisäksi oikeusministeriö ehdottaa harkittavaksi, että samassa yhteydessä tarkennetaan, onko menettelyn käyttöönotto tai sen lopettaminen täysin PRH:n vapaassa harkinnassa vai rajattaanko harkintavaltaa joidenkin ehtojen tai edellytysten avulla.

Edellä 9 §:n osalta tässä tarkoitetut seikat voidaan kirjoittaa esim. seuraavasti (aikaisemmissa asiakohdissa ehdotetut selkeyttämisen tarpeessa olevat sanat vain alleviivattu tässä):

”[1 mom.] Digiyrityksen on ilmoitettava digitaalisessa muodossa laadittu tilinpäätöksensä ja toimintakertomuksensa rekisteröitäviksi Patentti- ja rekisterihallitukselle.

[2 mom.] Jäljennös fyysisinä asiakirjoina laaditusta tilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta on ilmoitettava rekisteröitäväksi, jos kirjanpitovelvollinen on:

- 1) osuuskunta;
- 2) keskinäinen vakuutusyhtiö;
- 3) vakuutusyhdistys;
- 4) muu kirjanpitovelvollinen, joka on pienyritystä suurempi.

[3 mom.] Myös muu kirjanpitovelvollinen kuin digiyritys saa 2 momentin estämättä ilmoittaa tilinpäätöksensä ja toimintakertomuksensa rekisteröitäviksi digitaalisessa muodossa, jos Patentti- ja rekisterihallitus päättää menettelyn käyttöönotosta. Poiketen siitä, mitä 1 tai 2 momentissa säädetään, 7 luvussa tarkoitetun yrityksen tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen rekisteröimisestä säädetään mainitussa luvussa.

[4 mom.] Jos kirjanpitovelvollisen tulee laatia konsernitilinpäätös, pienyritykselle säädettyjen rajojen ylittyminen tai alittuminen määräytyy konsernitilinpäätöksen perusteella.

[5 mom.] Kirjanpitovelvollisen on ilmoitettava tilinpäätös ja toimintakertomus rekisteröitäväksi kuuden kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. Osakeyhtiötä ja osuuskuntaa koskevista määräajoista säädetään erikseen.

[6 mom.] Patentti- ja rekisterihallituksella on oikeus antaa tarkempia määräyksiä tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja muiden digitaalisessa muodossa rekisteröitäviksi ilmoitettavien asiakirjojen toimittamisessa noudatettavista menettelytavoista ja muista niiden rekisteröintimenettelyyn liittyvistä teknisistä seikoista sekä sähköisestä allekirjoittamisesta. Lisäksi 3 momentissa

tarkoitetusta menettelyn käyttöönotosta voidaan antaa tarkempia määräyksiä Patentti- ja rekisterihallituksen päätöksellä.”

Kirjanpitolain 7 luku

24 §. Pykälän säännöskohtaisissa perusteluissa voidaan täydentävästi ja nimenomaisesti mainita, että pykälä ehdotetaan kumottavaksi samalla, kun säännöksen keskeinen sisältö siirretään tilintarkastuslakiin. Muussa tapauksessa pykälän kumoaminen käy ilmi vain kirjanpitolakia koskevan muutoslain johtolauseesta.

Voimaantulo

Lakien voimaantuloa ja soveltamista on käsitelty kootusti perusteluiden jaksossa 8, joten oikeusministeriön käsityksen mukaan niitä seikkoja ei ole tarpeen käsitellä kunkin lain säännöskohtaisten perusteluiden lopussa. Tämä vähentää perusteluiden toistoa.

Osastopäällikkö, ylijohtaja

Liisa Huhtala

Lainsäädäntöneuvos

Juha Jokinen

Liitteet
Jakelu

Tiedoksi

VN/4271/2025-OM-25

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: